

Paul Vlastos, né au village de Vyzári (province d'Amari, région de Réthymnon), a travaillé sur l'histoire de la Crète en général. A cette fin, pendant la deuxième moitié du siècle passé, il a ramassé un matériel considérable, qui constitue 94 tomes d'archives manuscrites. Parmi eux 41 contiennent du matériel folklorique relatif à toutes les manifestations de la vie populaire de l'île.

La recherche dont le but était la rédaction d'un catalogue descriptif du matériel folklorique, contenu dans ces archives, n'a pas été achevée. L'auteur l'a poursuivie en 1965, du 5 au 11 septembre.

Le rapport définitif et le catalogue seront publiés dans le volume suivant, c.à.d. dans le tome XVIII (1965), de l'Annuaire.

Β'.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΦΩΚΙΔΟΣ
(16 ΙΟΥΛΙΟΥ - 6 ΑΥΓ. 1964)

ΥΠΟ ΣΠΥΡ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φωκίδος, εἰδικῶς εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς, τὴν κομόπολιν Ἄμφισσαν, εἶτα εἰς Λιδωρίκιον καὶ τοὺς συνοικισμοὺς Βουνιχώραν, Ἐγίαν Εὐθυμίαν, Δεσφίναν καὶ Γαλαξίδιον, εἰργάσθη ἐντὸς τοῦ προγράμματος τῶν λαογραφικῶν ἀποστολῶν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου ἀπὸ τῆς 16ης Ἰουλίου - 6ης Αὐγούστου 1964 πρὸς μελέτην τῆς λαϊκῆς μουσικῆς τῆς περιοχῆς ταύτης ὡς καὶ λαϊκῶν τελετῶν καὶ ἄλλων κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς αὐτήν.

Κατὰ τὴν ἔρευναν ταύτην ἐπέτυχεν τὴν ἠχογράφησιν 203 δημοτικῶν ᾠσμάτων διαφόρων κατηγοριῶν, πλεῖστα τῶν ὁποίων εἶναι χορευτικά¹.

¹ Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ταύτης εἶχον τὴν πρόθυμον συμπαράστασιν α) εἰς Ἄμφισσαν τῶν κ. Κων. Κορδῶνη, πρῶην Δημάρχου, Γεωργ. Γάτου, Δ/τοῦ τῆς δημοτικῆς βιβλιοθήκης, καὶ τοῦ Ν. Ταλαμάγκα· β) εἰς Λιδωρίκιον τῶν κ. Νικολ. Κέτση, τῶν Τ.Ε.Α., Κωνστ. Μαργέλλου καὶ Παναγ. Πανάγου, διδασκάλων· γ) εἰς Δεσφίναν τῶν κ. Ἄνδρ. Παπαγεωργίου, ἱατροῦ, Κωνστ. Πυροβόλου, ἱερέως, Ἄθαν. Καλλιακούδα, ὑπαλλήλου τῆς Δ.Ε.Η., Χαράλ. Θεοχάρους καὶ Γεωργ. Μαντζώρου, ἱεροψαλτῶν· δ) εἰς Βουνιχώραν τοῦ Ταξιάρχου Γκιούλου, ἱερέως καὶ ε) εἰς Γαλαξίδιον τῆς κ. Ζωῆς Τσιγγούνη, πρῶην Δημάρχου, καὶ τῆς δεσπ. Φωφῶς Τσάμη. Πρὸς πάντα τούτους ἐκφράζω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης θερμὰς εὐχαριστίας.

Προσέτι ἔστρεψα τὴν προσοχήν μου καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, οὕτω δὲ ἠχογράφησα διάφορα μέλη αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ἐξετελέσθησαν πρὸς τοῦτο ὑπὸ ἱεροψαλτῶν, οἱ ὁποῖοι ψάλλουν κατ' ἀκουστικὴν μουσικὴν παράδοσιν.

Πλὴν τῆς μουσικῆς ὕλης ἠχογράφησα ἀπὸ διαφόρους πληροφορητὰς καὶ περιγραφὰς ἐθιμικῶν τελετῶν, σχετιζομένων πρὸς θρησκευτικὰς ἐορτὰς καὶ τὸν γάμον, περαιτέρω δὲ καὶ εἰδήσεις περὶ τοῦ ποιμενικοῦ βίου, εἰδικῶς εἰς Δεσφίναν.

Εἰς Ἄμφισσαν ἠχογράφησα παρ' εἰδικοῦ κατασκευαστοῦ ποιμενικῶν κωδῶνων πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς καὶ ρυθμίσεως τοῦ ἤχου τῶν διαφόρων κουδουνιῶν τῶν προβάτων καὶ τῶν αἰγῶν.

Ἐκ τῆς ὅλης ὕλης ταύτης ἡ μὲν τῆς δημῶδους μουσικῆς κατεγράφη εἰς τὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς μουσικῆς ὑπ' ἀριθ. ταιν. 745 - 761, ἡ δὲ ὑπόλοιπος λαογραφικὴ (ἠθῶν, ἐθίμων, ποιμενικοῦ βίου κλπ.) εἰς τὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς ἠχογραφημένης λαογραφικῆς ὕλης ὑπ' αὐξ. ἀρ. 313 - 323.

Τὰ κείμενα τῶν ἡσμάτων μετὰ σχετικῶν φωτογραφιῶν τῶν τραγουδιστῶν, αἱ πληροφορίαι περὶ κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων κ.ἄ. περιελήφθησαν εἰς χειρόγραφον ἐκ σελ. 196, τὸ ὁποῖον κατετέθη εἰς τὸ Λ.Α. ὑπ' αὐξ. ἀριθμ. 2886.

Ἡ περισυλλεγεῖσα μουσικὴ ὕλη, καίτοι δὲν ἀντιπροσωπεύει τὸν ὅλον μουσικὸν πλοῦτον τῆς περιοχῆς ταύτης, δεδομένου ὅτι ὑπολείπονται πολλοὶ ἔτι συνοικισμοὶ αὐτῆς μὴ ἐρευνηθέντες, ἐν τούτοις εἶναι αὕτη ἀρκούντως ἀντιπροσωπευτικὴ, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ στηριξώμεν ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεις τινάς:

1. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ μουσικοῦ τρόπου ἐκτελέσεως παρατηρεῖται ὅτι ὅλα τὰ τραγούδια ἄδονται μονοφωδίακῶς, ἤτοι ὑπὸ ἐνὸς τραγουδιστοῦ, ἢ καὶ ὁμοφωνικῶς ὑπὸ ὁμάδων τραγουδιστῶν ἐναλλάξ. Εἰς οὐδὲν παρετηρήσαμεν στοιχεῖα διφωνίας ἢ πολυφωνίας.

Αἱ μελωδίαι τῶν εἶναι ἄλλοτε ἀπλαῖ συλλαβικαὶ καὶ ἄλλοτε πεποικιλμένα μετὰ διάφορα μελίσματα, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τὰ κλέφτικα τραγούδια τῆς τάβλας, τῶν ὁποίων τὰ μελίσματα ἀποτελοῦν ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων μουσικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν.

2. Ἀπὸ ἀπόψεως ρυθμῶν πολλὰ ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐλευθέρου ρυθμοῦ, ὡς μὴ ἔχοντα κανονικὸν περιοδικὸν ρυθμόν. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτη ἀνήκουν, ὡς γνωστόν, τὰ κλέφτικα καὶ τὰ ἱστορικὰ τραγούδια τοῦ τραπέζιου ἢ καθιστὰ καλούμενα, διότι ἐκτελοῦνται ὑπὸ τραγουδιστῶν, καθημένων πέραξ τῆς τραπεζῆς κατὰ τὰς διαφόρους πανηγύρεις καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἐορτὰς καὶ ἄλλας κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις, ὡς εἰς τὸν γάμον.

Τὰ περισσότερα ὅμως τῶν περισυλλεγέντων ἡσμάτων εἶναι ἔρρυθμα, ἡδόμενα ἢ συνοδεύοντα χορὸν κατὰ τὰς ὡς ἄνω ἀναφερομένας ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις.

Οί ρυθμοί ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζονται τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι ὁ ἑξάσημος, ὁ ἑπτάσημος καὶ ὁ τετρασήμερος.

Τοῦ ἑξάσημου διακρίνονται αἱ ἑξῆς δύο γνωσταὶ βασικαὶ μορφαί, τὰς ὁποίας καταγράφομεν διὰ τῶν ἑξῆς ἀριθμητικῶν στοιχείων

$$\frac{6}{4} \eta \frac{6}{8} = \left(\frac{2+1+1+2}{4} \right) \eta \left(\frac{2+1+1+2}{4} \right)$$

καὶ διὰ φθογοσήμων οὕτω:

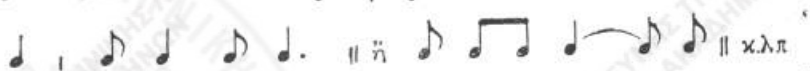
Αἱ ρυθμικαὶ μορφαὶ αὗται παρουσιάζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταβλη-
μένα κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν τῶν χρονικῆν δομῆν, τῶν χρόνων δηλ. συμπτυσσομέ-
νων ἢ ἀναλυομένων

Τοῦτο δὲ προῆλθεν ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς προσαρμογῆς τῶν διαφορῶν ἀπὸ
ἐπόψεως στιχουργικῆς ποιητικῶν κειμένων καὶ τῶν ποικίλων παρεμβαλλομένων
τασισμάτων πρὸς τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν μελωδίαν¹.

Τοῦ ἑπτάσημου διακρίνομεν δύο πάλιν βασικὰς μορφὰς, τὴν τοῦ δευ-
τέρου ἐπιτρίτου καὶ τοῦ πρώτου ἐπιτρίτου, τὰς ὁποίας καταγράφομεν οὕτως:
 $7/8 = \frac{2+1+2+2}{8}$ διὰ τὸν δεῦτερον ἐπίτритον καὶ $7/8 =$

$= 1+2+2+2$ διὰ τὸν πρῶτον ἐπίτритον. Αἱ δύο ἄλλαι
μορφαὶ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου ἐπιτρίτου δὲν ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὰ ῥήματα
ταῦτα. Ἐν προκειμένῳ πρέπει νὰ ἀναφέρω ὅτι αἱ μετρικαὶ μορφαὶ αὗται μετα-
βάλλονται πολλάκις διὰ τῆς συμπτύξεως ἢ ἀναλύσεως τῶν χρόνων ἐκάστου μέτρου
διὰ τοὺς ἰδίους ὡς ἄνω ἐκτεθέντας λόγους.

Τοῦ τετρασήμερου ρυθμοῦ διακρίνομεν τὰς ἑξῆς δύο βασικὰς μορφὰς $\frac{4}{4}$ ἢ $\frac{4}{8}$
μὲν πολλὰς παραλλαγὰς τούτου

¹ Βλ. πλεῖονα εἰς τὴν μελέτην: Σπυρ. Δ. Περιστέρη, Ὁ ἑξάσημος ρυθμὸς εἰς τὰ Ἑλλην.
δημοτικὰ τραγούδια, Ἑπετ. Λαογρ. Ἀρχ., τόμ. 15/16 (1962 - 63), σ. 201 - 229.

Ἄλλους ἑτερογενεῖς ρυθμούς πλὴν τοῦ 7/σήμου, ὡς εἶναι ὁ 5/σημος, 3+2 ἢ 2+3 ὁ ἔννεάσημος 3+2+2+2 2+2+2+3 ἢ ὁ 8/σημος μετὰ τὴν μορφήν 3+2+3 εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην δὲν ὑπάρχουν.

Εἰς τὰς ρυθμικὰς μορφὰς ταύτας ἔχουν προσαρμοσθῆ διάφορα ἄσματα μετὰ ποικίλας μελωδίας καὶ ποιητικὰ κείμενα. Πολλὰ δὲ τῶν ἄσματων τούτων ἄδονται πρὸς διαφόρους χορούς.

Εἰς τὴν πρώτην ρυθμικὴν μορφήν χορεύεται ὁ χορὸς πηδηκτός, ὁ λεγόμενος Τσάμικος, διαδεδομένος εἰς ὅλην τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς δευτέρας ρυθμικῆς μορφῆς τοῦ 7/σήμου εἶναι προσηρμοσμένοι ὁ συρτὸς Καλαματιανός, πανελληνίως διαδεδομένος. Εἰς δὲ τὴν τρίτην μορφήν τοῦ 4/σήμου ὁ συρτὸς «Κουνητὸς» καὶ ὁ συρτὸς «Ἀπολυτὸς» μετὰ γρήγορον χρονικὴν ἀγωγὴν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς μουσικὰς κλίμακας, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζονται αἱ μελωδίαί τῶν ἠχογραφηθέντων ἄσματων, παρατηρήσαμεν ὅτι αὗται ἀνήκουν εἰς τὰ δύο μουσικὰ γένη· τὸ διατονικὸν καὶ τὸ χρωματικόν.

Ἐκ τῶν κλιμάκων αἵτινες ἀνήκουν εἰς τὸ διατονικὸν γένος κυριαρχεῖ ἡ κλίμαξ τοῦ γέ μετὰ διάταξιν τῶν μουσικῶν φθόγγων ὡς ἑξῆς:

Σημειώνομεν ἐνταῦθα ὅτι δὲν γίνεται πάντοτε χρῆσις ὅλης τῆς ἐκτάσεως τῆς κλίμακος. Οὕτως ὑπάρχουν ἄσματα τῶν ὁποίων ἡ μουσικὴ ἔκτασις ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε μόνον φθόγγους ἢ καὶ ἕξ συμπεριλαμβανομένης τῆς ὑποτονικῆς. Ὁ φθόγγος σὶ ἄλλοτε ἐκτελεῖται εἰς τὴν φυσικὴν του θέσιν καὶ ἄλλοτε ἐν ὑφέσει. Ὁ ἴδιος μελωδικὸς ἰδιωματισμὸς παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς μελωδίας τοῦ πρώτου ἤχου τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ εἶναι ὁμοία.

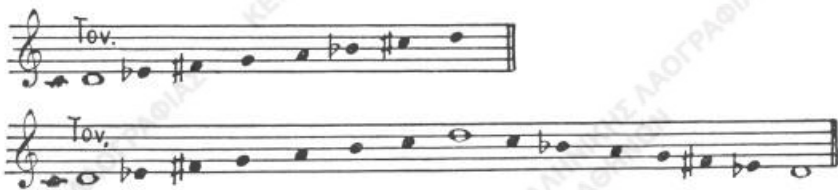
Εἰς τὸ διατονικὸν γένος ἀνήκει καὶ ὁ τρόπος τοῦ μι, ὅστις ἀπαντᾷται εἰς μικρὸν ἀριθμὸν ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ἄσματων τῆς περιοχῆς ταύτης, ἔχει δὲ τὴν ἑξῆς διαστηματικὴν διάταξιν φθόγγων¹.

Ἡ κλίμαξ αὕτη εἶναι ἴδια μετὰ τὴν τοῦ μέσου τετάρτου ἤχου τῆς Βυζαντινῆς Ἑκκλ. μουσικῆς τοῦ ὀνομαζομένου λεγέτου, ὁ ὁποῖος ἔχει βάσιν τὸν φθόγγον Βου = μι καὶ εἰς τὸν ὁποῖον βασίζονται τὰ εἰρμολογικὰ μέλη αὐτοῦ.

¹ Συνήθως εἰς αὐτὴν τὴν ἔκτασιν κινοῦνται αἱ μελωδίαί τοῦ τρίτου τούτου.

Ἐκ τῶν εἰς τὸ χρωματικὸν γένος ἀνηκουσῶν κλιμάκων κυριαρχεῖ ἡ ἔχουσα βάσιν τὸν φθόγγον γέ με τὴν ἐξῆς διττὴν διάταξιν φθόγγων.

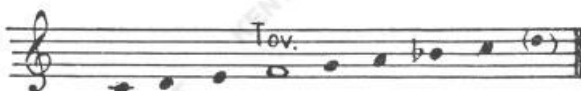
Σημειωτέον καὶ ἐνταῦθα ὅτι καὶ τῶν κλιμάκων τούτων εἰς πολλὰ ἄσματα δὲν γίνεται χρῆσις ὅλων τῶν φθόγγων.

Εἰς τὰ ἐλευθέρου ρυθμοῦ π.χ. ἄσματα, ἰδίως τὰ κλέφτικα καὶ τοῦ τραπεζιοῦ, χρησιμοποιεῖται πολλάκις ὅλη ἡ ἔκτασις τῆς κλίμακος, ἐνῶ εἰς τὰ χορευτικὰ μικροτέρα.

Εἰς ὀλιγώτερον ποσοστὸν ἄσματων ἀπαντᾶται καὶ ὁ χρωματικὸς τρόπος τοῦ do, διαδεδομένος καὶ εἰς ἄλλας περιοχὰς τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐξῆς διαστηματικὴν διάταξιν φθόγγων.

Τὸν τρόπον τοῦ Fa εὐρίσκομεν εἰς ἐλάχιστα ἄσματα. Καὶ εἰς τὰς εἰς τὸν τρόπον τοῦτον ἀνηκούσας μελωδίας δὲν χρησιμοποιεῖται πᾶσα ἡ ἔκτασις τῆς κλίμακος, ἀλλὰ συνήθως μία πέμπτη ἢ ἕκτη ἄνωθεν τῆς τονικῆς καὶ μία τετάρτη κάτωθεν αὐτῆς οὕτω:

Ὁ τρόπος οὗτος ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν τρίτον ἦχον τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὸ ἑναρμόνιον γένος, διότι τὸ διάστημα κε — ζω = la — si περιέχει ἕξ μουσικὰ κόμματα, δηλαδὴ κατὰ δύο κόμματα μικρότερον τοῦ ἐλαχίστου τόνου, περιέχοντος ὀκτώ. Συμπίπτει δὲ ὁ τρόπος οὗτος ἀπολύτως μετὰ τὸν μείζονα τοῦ Fa τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, τοῦ ὁποῖου τὴν ὀνομασίαν καθιερώσαμεν διὰ τὰς μελωδίας, αἱ ὁποῖαι προσαρμόζονται εἰς τὴν κλίμακα ταύτην.

Λαϊκὰ ὄργανα ἐν χρῆσει σήμερον εἰς τὴν ἐξεταζομένην περιοχὴν εἶναι τὰ συνήθη καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα, ἥτοι τὸ κλαρίνο, τὸ βιολί, τὸ λαοῦτο, τὸ σαντούρι καὶ ἡ κιθάρα, τὴν ὁποίαν χορδίζουν κατὰ τὸ σύστημα χορδίσματος τοῦ λαοῦτου, διὸ καὶ καλεῖται λαουτοκίθαραν. Παλαιότερον ὑπῆρχον ἐν χρῆ-

σει οί ζουρνάδες και τὰ νταούλια εἰς ὅλας τὰς πανηγυρικός ἐκδηλώσεις και εἰς τοὺς γάμους. Σήμερον ὁμως ἔχουν τελείως ἐγκαταλειφθῆ.

Πλὴν τῶν πολυστίχων ἄσμάτων τούτων εἰς τὴν ἠχογραφήθεισαν ὕλην περιέχονται και ἄσματα, τῶν ὁποίων τὰ ποιητικά κείμενα ἀποτελοῦνται ἐκ διστίχων 15/συλλάβων ὡς και 8/συλλάβων, τὰ ὁποῖα ἠχογραφήσαμεν εἰς Γαλαξίδιον.

Τὸ περιεχόμενον τούτων ἀναφέρεται εἰς τὴν ναυτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, π.χ.

1. Τὸ Γαλαξίδι εἶναι μικρὸ ἔχει πολλὰ καρᾶβια
ἔχει κορίτσια ἔμορφα και ναῦτες παλληκάρια
2. Πουλιά τῆς μαύρης θάλασσας σῶριτε σὶ τὸ Γαλαξίδι
και πέστε τῆς ἀγάπης μου δὲν κάνω ἄλλο ταξίδι
3. Φύσα, μαῖστρελάκι μου,
γιὰ νὰ ῥθῆ τὸ πουλάκι μου.

Ἡ τεχνικὴ τῶν μελωδιῶν τῶν ἄσμάτων τούτων δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἄσμάτων τῆς περιοχῆς ταύτης. Πρόκειται περὶ μελωδιῶν μᾶλλον ἐπεισάκτων, ἀνατολικῆς προελεύσεως. Αὐταὶ προέρχονται μᾶλλον ἐκ τῶν παραλιῶν τῆς Μαύρης θαλάσσης, μεταφερθεῖσαι ἐνταῦθα παλαιότερον ὑπὸ ναυτικῶν τοῦ Γαλαξιδίου, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο μὲ τὰ πλοῖα εἰς συχνὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς τόπους τούτους. Βλ. κατωτέρω ἄσματα 5 - 6.

Α'.

Τρόπ. γέ³ Τον. ∞ miḃ = ré²

Συμ-πε - - δέ - - ροι μου χρυ -
σοί, - - κατ' ἄρ - - γο - - πό - - ρή - ση - τι.
Νύ-φη - - μας - - μάς ἄρ- γῆ - - σι -
κι μάς - - ἄρ - - γο - πό ρη - σι.

Τον.

Συμπεθέροι μου χρυσοί,
 κάτ' ἄργοπορήσι.
 Νύφη μας, μᾶς ἄρρησι
 καὶ μᾶς ἀργοπόρησι,
 ν- δσου νὰ μπῆ κι ὄσου νὰ βγῆ,
 γιὰ νὰ μάση τὰ προικιά της,
 τὰ ζωνναρομάντηλά της.

Πέζα μῆλον, πέζα ρόιδου,
 πέζα ὄρουσιρὸ σταφύλι.
 Θέλει τάμα νὰ πεζέψη
 κὶ νὰ ξικαβαλλικέψη.
 Τάξι της κομμάτι ἀμπέλι
 κὶ παρασπονριά χουράφι.
 Ἄδ' ἰδῶ ῥθης, πικρικοῦλα μ',
 κὶ ἄδ' ἰδῶ πουλιά νὰ βγάλῃς¹.

Β'.

Τρόπ. fa Τοῦ. ∞ fa² = ré²

♩ ~ 240

1 "Ε - ν'ᾶ, κα. λέ, ἔ - ν'ᾶ - σπρο —

τρι - ο - ντά. φυλ - λο —, ἔ - ν'ᾶ. σπρο τρι - αν -

τά. φυλ - λο βου - λιέ - μαι — νὰ ν. τὸ — δά - ψω.

Τοῦ.

Ἔνα, καλέ, ἔν' ἄσπρο τριαντάφυλλο
 — ἔν' ἄσπρο τριαντάφυλλο —
 βουλιέμαι νὰ τὸ βάνω

¹ Δ. Α. ἀρ. 2886, σ. 45. (Ε.Μ.Σ Λ.Α. ἀρ. 10703, ταιν. 749, Α1). Δωρίς (Λιδωρικίον).

κι ἂν τό, καλέ, κι ἂν τὸ πετύχω στήν μπογιὰ
 — κι ἂν τὸ πετύχω στήν μπογιὰ —
 πολλές καρδιές θὰ κάψω.

Θὰ κάψω νιούς, θὰ κάψω νιές,
 θὰ κάψω παλληκάρια
 θὰ κάψω και μὰ μάγισσα
 πὸν ξέρει νὰ μαγεύη,
 πὸν μάγεψε τὸν ἄντρα μου
 και θέλει νὰ χωρίση¹.

Γ'.

Τρόπ. γέ χρωματ. Τον. ∞ ré².

Γιὰ δέ-στε τὸν ἄ- μάραν- το σέ
 τί γκρι- μνό- φυ- τρώ- νει, τὸν- τρῶν, ὀ- μάν- , τὸν
 τρῶν- τὰ- λά- φια και- ψο- φοῦν- .

Γιὰ ὄστε τὸν ἀμάραντο σὲ τί γκριμνὸ φνιτρώνει
 τὸν τρῶν, ἄμάν, τὸν τρῶν, τὰ λάφια και ψοφοῦν
 τὸν τρῶν τὰ λάφια και ψοφοῦν τ' ἀρκούδια κι ἡμερώνουν
 τὸν τρῶν τὰ λάγια πρόβατα κι ἀρνιῶνται τὰ παιδιά τους
 νὰ θὲν τὸ φάη κ' ἡ μάννα μου, νὰ μὴ μὲ κἀνη ξιμένα
 κι ἂν μ' ἔκαμε, τί μ' ἤθελε κι ἂν μ' ἔχη τί μὲ θέλει,
 ξένος ἐδῶ, ξένος ἐκεῖ κι ὅπου νὰ πάγω ξένος².

¹ Λ. Α. 2886, σελ. σελ. 65. (Ε.Μ.Σ. ἀριθ. 10726, ταιν. 749, Β 11). Τραγ. Γ. Καλλιᾶς 78. Δωρίς (Ἄμφισσα), Σπ. Περιστέρης, 1664.

² Λ. Α. ἀρ. 2886, σελ. 84 (Ε.Μ.Σ. ἀρ. 10724, ταιν. 749, Β9). Παρνασσός (Ἄμφισσα).

Δ'.

Τρόπ. πεντατον. Τον. si¹=re²

κά του — στο — ρέ — — — — — , Ρη - νά, Ρη.νά.κι
 μου — — — — — , κά.του στο — ρέ - — — — — μα, στίς μη -
 λιές, κά.του — στο — ρέ - — — — — μα, στίς μη -
 λιές πλέ.νουν δυό — — — — — τρείς — — — — — με.λα.χροί. νές.

Τον.

Κάτου στο ρέ, Ρηνά-, Ρηνάκι μου,
 κάτου στο ρέμα στίς μηλιές,
 κάτου στο ρέμα στίς μηλιές,
 πλένουν δυό τρείς μελαχροινές,
 Δεξιά μεριά εἶν' ἡ πλύστρα της
 κι ἀρισιτρά ἡ χουρίστρα της.
 Στὰ κιντησμένα σ' γόνατα
 τσουνπάνος ἔχει πρόβιατα
 ν-ἔβγα, Ρηνάκι μου, νὰ ἰδῆς
 κὶ νὰ ῥθῆς πίσω νὰ μοῦ εἰπῆς,
 τὸ τί προυγκᾶν τὰ πρόβιατα
 τώρα σὶὰ ξεημερώματα.
 Τσουνπάνος πάει κατ' τὸ χωριὸ
 τὰ πρόβιατα κάτ' τὸ βουνό¹.

¹ Δ. Α. ἀρ. 2886, σ. 52. (Ε.Μ.Σ.Δ Α. ἀρ. 10711, ταιν. 749, Α9). Δωρίς (Λιδωρζίκιον).

Ε΄.

Τρόπ. Sol χρωματ. τόν. fa²=sol².

Τὸ Γα - λα - ξί - δει ναί μι - κρό —, ἔ - χει — πολ -
 λά, ἔ - χει πολ - λά³ κα - ρά - - - δια,
 ἔ - χει κο - ρί - τσα ἔ - μορ - φα — και ναῦ - τες —
 πα - και ναῦτες — παλ³ - λη κά - - - ρια.

Τον.

Τὸ Γαλαξίδ^ο εἶναι μικρό, ἔχει πολλά, ἔχει πολλὰ καρᾶβια

ἔχει κορίτσια ἔμορφα και ναῦτες πα-, και ναῦτες παλληκάρια.

Μικρὴ Γαλαξιδιώτισσα ὁ νοῦς μου εἶναι, ὁ νοῦς μου εἶναι κοντά σου,

παλεύω μὲ τὰ κύματα νὰ φτειάσω τά, νὰ φτειάσω τὰ προικιά σου.

Τῆς Μπαρμπαριᾶς τὰ κύματα, τῆς Μάλτας τὸ κανάλι

θὰ φάη τὸ κορμάκι σου, ἂν ἀγαπήσης ἄλλη¹.

ΣΤ΄

Τρόπ. mi. Τον. ré²=mi².

Γα - λα - ξί - δά —, Γα - λα - ξί - δά - κι - μου - φτω -
 χό — δὲν ἔ - χεις πιά; δρέ, πιά - κα -
 ρά - - - δια μὰ ἔ - χεις κο - πέ, — κο -

¹ Λ.Α. 2866 σελ. 112. (Ε.Μ.Σ. 10781, ταιν. 753 Β7).

πέλ. λες ἔ - μορ - φε - - - ες καί - - ναῦ. τες

πα - - , βρέ παλ - λη - κά - - - ρια - - -

Τον

- Γαλαξιδάκι μου φτωχὸ δὲν ἔχεις πιὰ καράβια,
 μὰ ᾗχεις κοπέλλες ἔμορφες καὶ ναῦτες παλληκάρια.
 Τῆς πέρα Ρίχης τὸ νερὸ λένε πὼς ἔχει ἀβδέλλες
 μὰ ᾗγὼ τὸ ἔδοκίμασα κι' ἔχει ὁμορφες κοπέλλες¹.

RÉSUMÉ

**Mission musicale dans la province de Phocide
 du 16 juillet au 6 août 1964.**

par Spyr. Peristeris

L'auteur expose les résultats obtenus au cours de la mission musicale, qu'il a effectuée en Grèce centrale (Rouméli) du 16 juillet au 6 août 1964. Durant cette période il a travaillé dans les villages suivants: Aghia Efthymia, Desfina, Galaxidi, Amfissa, et Lidoriki, où il a réalisé sur bandes de magnétophone 203 enregistrements de chansons folkloriques et de danses populaires, de description de coutumes de culte, de fêtes religieuses et de mariage, ainsi que d'hymnes et motets de la musique ecclésiastique byzantine.

Les chansons et danses populaires enregistrées appartiennent à presque toutes les catégories qui sont communes à toute la Grèce avec prédominance cependant des chansons cleptiques, lesquelles ont trait aux luttes du peuple grec pour son indépendance à l'époque de la domination turque.

¹ Λ. Α. ἀρ. 2886, σ. 112 (Ε. Μ. Σ. ἀρ. 10781, ταιν. 753 Β4). Φωκίς (Γαλαξιδιον).

Les chansons enregistrées sont monophones et interprétées par une ou plusieurs personnes; on les chante soit sur un rythme libre (ad libitum) lorsqu'on est réuni autour de la table à l'occasion d'un festin, soit accompagnées par des instruments de musique.

Les rythmes des chansons enregistrées sont simples ou composés avec diverses formes rythmiques (voir ex. en p. 175).

Les échelles et les modes sont diatoniques, chromatiques ou mixtes. La plupart des modes diatoniques sont en ré; un plus petit nombre est en mi, tandis que les modes chromatiques sont les modes voisins de do et de ré (voir diagrammes à la p. 176-177).

Dans le présent exposé, l'auteur publie six chansons et danses transcrites en notation musicale européenne.

La 1ère est une chanson de mariage dans le mode et dans le ton de ré ($mi^{\flat} = ré^{\flat}$) avec sous-tonique, et au rythme de 6/4.

La 2ème est une chanson de mariage dans le mode et dans le ton de fa ($re^{\flat} = fa^{\flat}$) au rythme de 7/8 qui est le rythme du Kalamatianos, qui est une danse panhellénique.

La 3ème est une chanson de l'exil; le mode et le ton chromatique sont en ré et sur le rythme de Kalamatianos (7/8).

La 4ème est une chanson d'amour dansée sur un rythme de Syrtos (4/4). Le mode est dans une forme pentatonique évoluée en ré et le ton de même ($si^{\flat} = ré^{\flat}$).

La 5ème est une chanson d'amour des marins. Le ton est en fa² ($fa^{\flat} = sol^{\flat}$) et le mode en sol chromatique. Le rythme est de 4/4.

La 6ème est une chanson locale de Galaxidi. Le mode est en mi et le ton en ré ($ré = mi$). Le rythme est de 4/4.

Les instruments de musique populaire de cette région sont ceux que l'on emploie dans toute la Grèce continentale c.-à-d. la clarinette, le violon, le santouri, le laouto et la guitare. Cette dernière est accordée selon le même système que le laouto (la, sol, ré, do), c'est pourquoi on l'appelle «laoutoguitare». Jadis lors des diverses manifestations populaires (mariages, foires etc), il y avait des zournas et des dawouls, qui aujourd'hui ont totalement disparu.